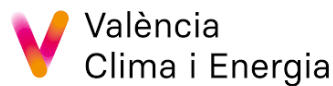

POWERUP

The catalyst for social innovation in the energy market

Een gids voor het benaderen van
duurzame energieprojecten in
Heerlen, Nederland

Authors

Guus van der Nat

Date: 26/02/2024

Deliverable: D6.4

Cover picture: [Romaine, Heerlen-Station Heerlen \(2\)](#), Crop, CC0 1.0.

Disclaimer

The sole responsibility for the content of this document lies with the authors. It does not necessarily reflect the opinion of the European Union. Neither CINEA nor the European Commission are responsible for any use that may be made of the information contained therein.

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation program under Grant agreement No. 101033940

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Introductie van Energiegemeenschappen in Heerlen	4
Uitdagingen	6
Het proces van het ontwikkelen van het sociale model.....	7
.....	Erreur ! Signet non défini.

Inleiding

In 2022 had 15,3% van de bewoners in Heerlen te maken met energiearmoede. Het landelijk gemiddelde bedroeg ongeveer 9%. Heerlen is het Power Up-project in de lokale buurt 'Vrieheide' gestart om een bijdrage te leveren aan de strijd tegen energiearmoede door de krachten samen te bundelen met lokale energiecoöperaties.

Het Power Up-project richt zich in belangrijke mate op de financiële voordelen van het zelf opwekken van energie en op de implementatie van energiegemeenschappen. In het kader van 'Power Up' streeft de gemeente ernaar om met het zonnepanelenproject in de buurt 'Vrieheide' kwetsbare huishoudens te ondersteunen bij het realiseren van een eigen duurzame energievoorziening.

De ontwikkeling van de pilot 'Vrieheide' verliep echter moeizaam. Met behulp van het projectbudget binnen 'Power Up' heeft de gemeente, in samenwerking met de energiecoöperatie, diverse modellen uitgewerkt. Als gevolg van uiteenlopende lokale uitdagingen, waaronder het regelgevend kader, governance-aspecten en het buy-in van lokale belanghebbenden, is gebleken dat de pilotontwikkeling niet levensvatbaar is binnen de gestelde context en tijdlijn van het PowerUp-project.

Desalniettemin erkent de gemeente Heerlen de grote waarde van het PowerUp-project. De gemeente blijft dan ook onderdeel van het consortium en blijft activiteiten ontplooiën voor de lokale verspreiding van de projectresultaten en bouwt voort op de opgedane ervaringen voor toekomstige initiatieven in de Nederlandse context.

Omdat vorengenoemde pilotontwikkeling in de buurt 'Vrieheide' voor de korte termijn van Power Up niet levensvatbaar is bevonden, kan er weinig verteld worden over de aanpak van de pilot.

Ondanks het vorengenoemde hecht de gemeente Heerlen grote waarde aan het vormgeven van een zonnepanelenproject.

Introductie van Energiegemeenschappen in Heerlen

Samenvatting van de nationale situatie en de context waarin de activiteiten zijn uitgevoerd

Tot heden was het vormen van een heuse energiegemeenschap wettelijk niet mogelijk.

De nieuwe Energiewet gaat afnemers van elektriciteit de ruimte bieden om, zelfstandig of in groepsverband, actief deel te gaan nemen aan de energiemarkt. Dat kan bijvoorbeeld door deelname aan een energiegemeenschap (zoals een energiecoöperatie) die zelfgeproduceerde elektriciteit verkoopt en levert. Of door deelname aan marktdiensten rondom vraagresponso, waarbij afnemers hun energieverbruik aanpassen op basis van de actuele marktprijzen.

De wet introduceert belangrijke veranderingen voor energiegemeenschappen in Nederland. Diverse instanties hebben zich, tijdens de voorbereiding van de wet, ingezet om ervoor te zorgen dat energiegemeenschappen een duidelijke rol krijgen op de energiemarkt wat tot voor kort niet mogelijk was. Dankzij deze inspanningen wordt de positie van energiegemeenschappen wettelijk verankerd, naast andere spelers zoals commerciële energieleveranciers en netbeheerders.

Belangrijke punten uit de nieuwe wet zijn onder andere:

Democratische versterking van energiegemeenschappen: Er wordt nu wettelijk vastgelegd dat energiegemeenschappen democratisch moeten zijn, met gelijk stemrecht voor leden.

Energie delen: De wet maakt het mogelijk voor energiegemeenschappen om energie onderling te delen, wat zorgt voor meer stabiliteit en helpt energiearmoede te verminderen.

Lokaal eigendom: Hoewel een verplichting voor 50% lokaal eigendom niet is aangenomen, geeft de wet gemeenten en provincies de bevoegdheid om lokale inspanningen voor eigendom in te voeren en te handhaven.

De wet biedt een solide juridische basis voor energiegemeenschappen en versterkt hun rol in de verduurzaming van de energievoorziening. Link naar: [Energiewet | VNG](#)

Samenvatting van de lokale context en de toestand van energiegemeenschappen

Nu energiegemeenschappen (zoals een energiecoöperatie) in Nederland mogelijk zijn, dienen stappen te worden gezet om tot realisatie te komen. In het op te stellen governancemodel dienen duidelijke afspraken te worden gemaakt over de leiding van het project. Is de leiding van het project in handen van de gemeente, dan is de rol van kwetsbare huishoudens beperkt tot begunstigen van elektriciteit. In het model van de energiegemeenschap worden de projecten geleid en beheerd door een energiecoöperatie, waarbij de gemeente de rol van facilitator op zich neemt en helpt bij het identificeren en opnemen van kwetsbare huishoudens.

Vorengenoemde modellen zijn echter nog in ontwikkeling, met verschillende nieuwe energiegemeenschappen in opkomst, waardoor governance-modellen van regelingen nog verder kunnen evolueren.

Overzicht van de activiteiten die worden ondernomen in het kader van Power Up

Zoals reeds vermeld zijn er door vorengenoemde omstandigheden helaas weinig concrete activiteiten georganiseerd. Behalve gesprekken met energiecoöperaties en woningcorporaties over de verduurzaming van woningen en het zonnepanelenproject zijn er geen, althans voor het project 'Power Up', belangrijke activiteiten geweest.

Alle bewoners van Heerlen, die een inkomen hadden tot 130% van het minimumloon, konden wel een tegemoetkoming in de kosten krijgen. Daarnaast kregen burgers in de vorm van een E-knip (€250) de mogelijkheid om zelf (kleine) maatregelen in hun woning uit voeren en advies van een energiecoach te krijgen.

Uitdagingen

Regelgevende / beleids uitdagingen

- Energierechtvaardigheid en het terugdringen van energiearmoede is een van de speerpunten binnen het collegeprogramma van de gemeente Heerlen. Daarom zet Heerlen onder andere meer in op energieopwekking via zonne-energie (zon op dak). Dat is in Heerlen op dit moment de slimste manier om duurzame energie op te wekken.

Maatschappelijke uitdagingen

- Met al genomen en verder te nemen maatregelen in de strijd tegen energiearmoede wil de gemeente Heerlen bereiken dat inwoners meer te besteden hebben en minder last hebben van energiearmoede. Sociale cohesie wordt hiermee hopelijk versterkt.

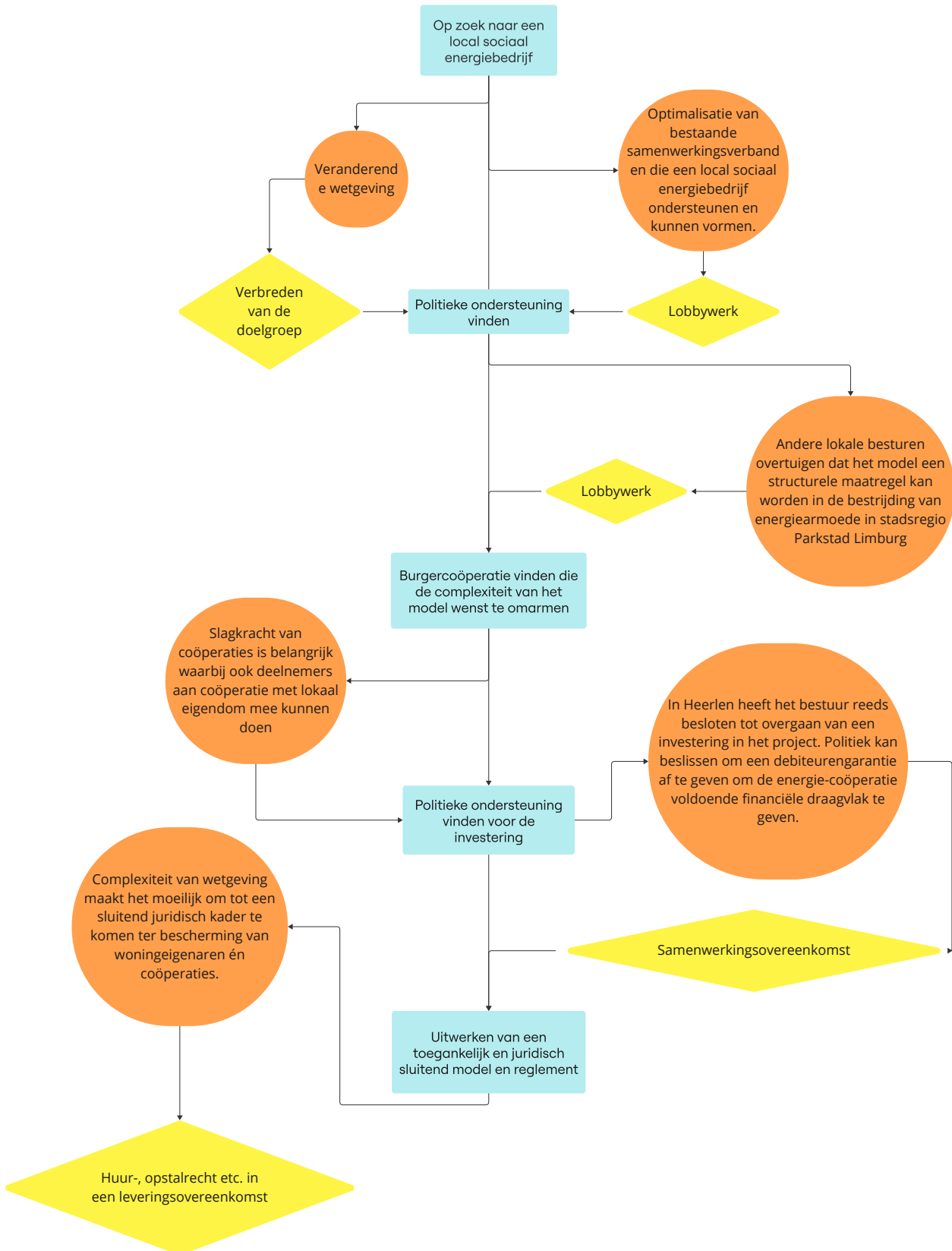
Technische uitdagingen

- De woningen in het pilotgebied 'Vrieheide' worden op diverse punten verduurzaamd. Daarmee wordt de technische levensvatbaarheid van de woningen voor tenminste 30 jaar verlengd. Met de opgedane ervaringen van de pilot worden wellicht ook de overige woningen van de gemeente en regio verduurzaamd.

Economische uitdagingen

- In hoeverre de woningverbetering daadwerkelijk invloed heeft op de woningwaarde blijft afhankelijk van de ontwikkelingen in de woningmarkt. De gemeente blijft stimuleren om de verduurzaming van woningen door te voeren, alleen al vanwege de veranderende klimaatomstandigheden. Hiervoor zullen door de overheid in de komende jaren subsidies en (goedkope) leningen worden ingezet voor woningeigenaren.
- Op dit moment hebben de woningen in het pilotgebied 'Vrieheide' een slecht energielabel (tussen D en G). Na de ingreep moet het energielabel van de woning verbeterd zijn naar een energielabel tussen A en D. [Meer info over energielabels.](#)

Het proces van het ontwikkelen van het sociale model

Meer info over energielabels.

www.socialenergyplayer.eu

#EUPowerUp #socialenergyplayers

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation program under Grant agreement No. 101033940